

Till
Kungl Skolöverstyrelsen

Sveriges lärarförbund som av skolöverstyrelsen beretts tillfälle att yttra sig över förslag till supplementet "Resurstimmarnas användning" (SÖ 22.3 72) får härmed anföra följande.

I samband med remissyttrandet över Lgr 69 efterlyste Sveriges lärarförbund detaljerade anvisningar för resurstimmarnas användning. Genom tillkomsten av supplementet tillgodoses således detta behov av konkreta anvisningar. Supplementet har också i stort fått en utformning som gör det möjligt att överblicka de alternativa tekniska lösningar som kan vara aktuella vid diskussioner om hur resurstimmarna på bästa sätt skall kunna användas i den egna skolan.

Flera av de modeller och exempel som redovisas tycks dock vara konstruerade endast för vissa speciella situationer. För att göra det möjligt för berörda parter att snabbare komma in i realdiskussionen om resurstimmarnas användning borde några huvudmodeller ha angetts som de vilka i första hand kan komma i fråga.

För att underlätta läsningen och förståelsen borde vidare alla de bestämmelser beträffande resurstimmarnas användning, alltså de rekommendationer, begränsningar och definitioner, som förekommer i läroplanen, samlas under en rubrik för undvikande av upprepningar och onödigt letande efter vad som egentligen gäller eller avses.

Definitionen av begreppet resurstimme måste göras klart och entydigt, dvs endast avse antalet veckotimmar för lärare överstigande antalet veckotimmar för elever i ämne eller ämnesgrupp. I supplementet används begreppet ofta som något annat än "vanliga" lärartimmar. Det är därför nödvändigt att hela förslaget ses över så att begreppet resurstimmar genomgående används på ett entydigt sätt.

I den nya arbetsmarknadssituation lärarkåren kommer att befinna sig under stor del av 70-talet är det av många skäl nödvändigt att även resurstimmar-na till fri disposition i största möjliga utsträckning används som underlag för lärartjänster. Den i och för sig välkomna anordningen med lärar-

assistenterna måste därför i många kommuner anstå till dess arbetsmarknadssituationen klarnat eller till dess att skolan erhållit ökade resurser för assistentmedverkan o d utöver vad som nu står till förfogande inom ramen för resurstid till fri disposition. Denna problematik berörs i supplementet men borde också den lyftas fram för undvikande av onödiga diskussioner särskilt i skolor med vikande elevunderlag.

Det torde också på ett bättre sätt än som nu är fallet kunna klargöras att resurstimmarna ej får ersätta de extra resurser skolan förfogar över för samordnad specialundervisning, stödundervisning etc. Det finns risk för att anvisningar kan missuppfattas på denna punkt.

I supplementet rekommenderas i stort att resurstimmarna ej bör användas till fast sammansatta grupper, att de ej bör låsas i extra schemapositioner, att de bör utnyttjas av flera samverkande lärare i grupper av varierande storlek, m a o rekommenderas största möjliga rörlighet i syfte att åstadkomma maximal pedagogisk effekt. Förbundet ser det som en önskvärd utveckling att individualisering, variation och samarbete blir mera frekventa inslag i undervisningen, men måste likväl framhålla vissa problem som uppträder parallellt med en utbyggnad i ovannämnda riktning.

För det första vållar ett mycket flexibelt system ofta speciella problem i hemmen, framför allt för föräldrar till barn på lågstadiet. Ständigt ändrade hemkomsttider medför svårigheter med barntillsyn och måltider. För det andra uppkommer p g a ett större antal håltimmar behov av extra resurser i form av uppehållsrum och tillsynspersonal. Vidare har ofta påtalats att högstadiets konstruktion på olika sätt underlättar för eleverna att "leva anonyma" både i och utanför skolan under skoldagen. Särskilt gäller detta de stora högstadienheterna där förhållandet lätt kan leda till allmän oordning, skolk, mobbing etc. En ytterligare varierad gruppindelning och en uppdelning av ansvaret för undervisningen och eleverna på flera personer kan kanske, paradoxalt nog, i vissa skolor medföra en försämrad inlärningsituation totalt sett. Systemet medför risk för talrika missuppfattningar om var och när, vem och vilka. Förbundet anser därför att SIA:s arbete med att analysera värdet av arbetslag contra enlärarsystem och värdet av en flexibel resursanvändning bör slutföras innan ~~generella~~ rekommendationer att övergå till dessa mera varierade arbetsformer utfärdas. De problem en friare användning av resurstimmarna kan med-

föra bör således påtalas på ett tydligare sätt i supplementet. Det bör också här framhållas att det nödvändiga planeringsarbetet ofrånkomligen innebär ett merarbete för skolledning och lärare i förhållande till planeringen av de enklare pedagogiska anordningar som hittills varit gängse.

Utöver de allmänna synpunkter som här ovan framförts vill förbundet lämna följande konkreta förslag till ändringar i texten.

1.2, sid 3. Det viktiga påpekandet att resurstimmarna skall utnyttjas i hela den utsträckning som anges i timplanerna ges en mera central placering.

1.3, sid 4 punkt 2 bör ändras till "Resurstimmarna behöver inte låsas - utan bör kunna variera efter behov."

Punkt 3 bör sammanföras med definitionen "resurstimmar = överskjutande lärartimmar".

2.2, sid 6. Svävande begrepp används i meningen "om - elev sporadiskt erhåller särskild stödundervisning - " likaså i sista raden på sid 6.

2.4, sid 12 "Målet för skolans undervisning är - " något annat än som här anges.

Sid 13 "Resurstimmarna kan bli ett utmärkt instrument för samverkan mellan lärare". Uttrycket är ett av många exempel på hur ordet "resurstimmar" ges annan innebörd än den ursprungliga och bör alltså ändras.

Ett värdefullt påpekande är att resurstimmarna kan läggas samman till en årskurs- eller stadfäresurs. Några enkla schemaexempel skulle här underlätta för lärarna att diskutera erforderligt samarbete.

Uttrycket "Gynnsamma förutsättningar för bildande av homogena grupper" kan bli föremål för diskussioner och felaktiga slutsatser och bör alltså preciseras.

3.2 första stycket och 3.2, sid 18, näst sista stycket illustrerar hur begreppet "resurstimmar" har fått ett annat innehåll än det ursprungliga och bör alltså ändras.

Bilden, sid 19, bör utgå eftersom den skapar förvirring. Vissa följdändringar i texten måste därvid vidtagas.

Sid 20. De två sista styckena bör utgå.

3.3, sid 21. Ordet "vinner" i andra stycket bör ersättas med ordet "får".

Stycket under tabellen måste vara felskrivet.

Resultatet av omräkningen av lärartimmar till assistenttimmar i sista stycket bygger på förhållanden som snabbt kan ändras. Räkneexemplet verkar styrande. Bör utgå. Även mellersta stycket på sid 22 bör av samma anledning utgå.

Stycket under mitten bör omarbetas. Ordet "handledande" kan missuppfattas, likaså meningen "Användningen av lärarassistenter måste dock balanseras mot behovet av fullt utbildad lärarpersonal".

De på sid 22 och 23 uppräknade arbetsuppgifter som kan åvila lärarassistenten bör framstå mera som exempel på arbetsuppgifter än som en instruktion. Vissa "typiska" läraruppgifter bör rensas bort ur exempelsamlingen för undvikande av missförstånd.

3.4, punkt 1. Risk föreligger att resurstimmarna med stöd i denna skrivning kan utnyttjas till sådan expertmedverkan från polis, brandmän och sjukvårdspersonal som tidigare varit statsbidragsberättigad eller ersatts med särskilda medel. Skrivningen får på denna punkt inte lämna utrymme för någon feltolkning.

3.5. Rubriken Lärarersättande läromedel kan missuppfattas. Modell 1 alternativ 1 talar om att eleverna (exemplet från årskurs 7) kan arbeta i grupper utan lärares ledning. Förbundet kan icke acceptera att eleverna i denna ålder lämnas utan tillsyn vid arbete med s k lärarersättande läromedel.

3.6, sid 27 punkt 1 bör placeras som punkt 7 på sid 28. Till stycket bör fogas "då periodläsning tillämpas". Observeras bör att fortfarande vissa skolor ej tillämpar anordningen med sammanhängande arbetspass.

Punkt 3 "för resurstimmar" bör utgå.

Punkt 5, sid 28 borde ha en centralare placering.

3.7.1. Flera av modellerna (t ex modell 3) är svåra att omsätta i praktiken och kan medföra många håltimmar. Stora krav ställs på läraren i svenska. Det sista stycket på sid 37 bör därför kraftigt understrykas.

3.8.5, sid 46, tredje stycket från slutet Laborationer i helklass kräver särskilda lokaler och ofta dubbel uppsättning laborationsmateriel. Anordningen kan därför sällan tillämpas.

3.8.6 De förslag till bokföring och rapportering av resurstimmarna som föreläggs arbetsenheten bör förenklas eller helst utgå. Det kan över huvud taget inte vara befogat att de bundna resurstimmarna skall särredovisas. De fria resurstimmarna och periodvis utlagda bundna resurstimmarna kan lämpligen bokföras på ett enkelt sätt inom arbetslaget.

3.9 sid 53, mellersta stycket, innehåller formuleringar som bör bearbetas.

3.12. Statsbidragsbestämmelserna torde med fördel kunna placeras i samband med de övriga bestämmelserna om resurstimmarnas användning.

Sveriges lärarförbund hemställer att ovan anförda synpunkter beaktas vid ärendets fortsatta handläggning.

Stockholm 2 maj 1972
För SVERIGES LÄRARFÖRBUND

Hans Hellers
Förbundsordförande

/Olle Holmberg
Ombudsman